

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 4 октомври 2022 г.
(OR. en)

13134/22

Междуинституционално досие:
2022/0302(COD)

JUSTCIV 122
JAI 1265
CONSUM 249
COMPET 759
MI 710
FREMP 201
CODEC 1407
TELECOM 391
CYBER 315
DATAPROTECT 268

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа MARTINE DEPREZ, директор

Дата на получаване: 29 септември 2022 г.

До: Генералния секретариат на Съвета

№ док. Ком.: COM(2022) 495 final

Относно: Предложение за ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА относно отговорността за дефектни продукти

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2022) 495 final.

Приложение: COM(2022) 495 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 28.9.2022 г.
COM(2022) 495 final

2022/0302 (COD)

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

относно отговорността за дефектни продукти

(текст от значение за ЕИП)

{SEC(2022) 343 final} - {SWD(2022) 315 final} - {SWD(2022) 316 final} -
{SWD(2022) 317 final}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

1.1. Основания и цели на предложението

Настоящият обяснителен меморандум придружава предложението за Директива относно отговорността за дефектни продукти, с която да се отмени Директива 85/374/ЕИО¹ (Директивата относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока — ДОВПДС).

Целта на ДОВПДС е на равнището на ЕС да се осигури система за обезщетяване на хората, които са претърпели телесна повреда или имуществена вреда поради дефектни продукти. ДОВПДС беше приета през 1985 г., а оттогава настъпиха значителни промени в начина, по който продуктите се произвеждат, дистрибуират и експлоатират, като освен това бяха модернизираны правилата за безопасност на продуктите и за надзор на пазара. Екологичният и цифровият преход, които протичат понастоящем, принасят огромни ползи за обществото и икономиката на Европа, като удължават живота на материалите и продуктите (например чрез възобновяване) или като увеличават производителността и удобството благодарение на интелигентни продукти и изкуствен интелект.

При оценката на ДОВПДС², която беше извършена през 2018 г. в рамките на създадената от Комисията Програма за пригодност и резултатност на регулаторната рамка (REFIT), беше стигнато до заключението, че ДОВПДС като цяло е ефективен и подходящ инструмент. Тази директива обаче има някои недостатъци:

- от правна гледна точка беше неясно как определенията и понятията от ДОВПДС, които датират от десетилетия, да се прилагат за продуктите в цифровата икономика и в кръговата икономика на нашето съвремие (например софтуер и продукти като интелигентни устройства и автономни превозни средства, за чието функциониране са необходими софтуер или цифрови услуги);
- тежестта на доказване (т.е. това, че за да се получи обезщетение, трябва да се докаже, че продуктът е бил дефектен и това е причинило претърпяната вреда) представляваше предизвикателство за увредените лица в сложни случаи (които са свързани например с фармацевтични продукти, интелигентни продукти или продукти, използващи изкуствен интелект);
- правилата прекомерно ограничаваха възможността за предявяване на иски за обезщетение (например съгласно ДОВПДС имуществена вреда на стойност под 500 евро просто не подлежи на възстановяване).

¹ Директива 85/374/ЕИО на Съвета за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока (ОВ L 210, 7.8.1985 г., стр. 29).

² Оценка на Директивата относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока ([SWD\(2018\)157](#)).

Недостатъците на ДОВПДС в областта на нововъзникващите цифрови технологии бяха анализирани и в Бялата книга за изкуствения интелект³, съпътстващия я Доклад относно последиците от изкуствения интелект, интернетата на нещата и роботиката за безопасността и отговорността⁴ и доклада на Експертната група по въпросите на отговорността и новите технологии⁵. Европейският парламент също изтъкна необходимостта правилата относно отговорността да бъдат адаптирани към цифровия свят, за да се гарантират високо равнище на ефективна защита на потребителите и еднакви условия на конкуренция с правна сигурност за всички предприятия, като същевременно се избягват високите разходи и рисковете за малките и средните предприятия (МСП) и стартиращите предприятия⁶.

С преразглеждането на ДОВПДС се цели да се гарантират функционирането на вътрешния пазар, свободното движение на стоки, ненарушаването на конкуренцията между участниците на пазара и високо равнище на защита на здравето и имуществото на потребителите. Настоящото предложение има за цел по-специално:

- да се гарантира, че правилата относно отговорността отразяват естеството на продуктите и свързаните с тях рискове в цифровата ера и в условията на кръгова икономика;
- да се гарантира, че винаги има предприятие, установено в ЕС, което може да бъде подведено под отговорност за дефектни продукти, закупени директно от производители извън ЕС, като се има предвид засилващата се тенденция потребителите да купуват продукти директно от държави извън ЕС, без да има производител или вносител, установен в ЕС;
- да се намали тежестта на доказване в сложни случаи и да се облекчат ограниченията върху предявяването на искове, като заедно с това се осигури справедлив баланс между законните интереси на производителите, увредените лица и потребителите като цяло; и
- да се гарантира правна сигурност, като ДОВПДС се приведе в съответствие с новата законодателна уредба, създадена с Решение № 768/2008/ЕО⁷, и с правилата относно безопасността на продуктите, и като се кодифицира свързаната с ДОВПДС съдебна практика.

1.2. Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката

Във всяка държава членка действат национални режими на отговорност, които позволяват предявяването на искове за обезщетение в повече ситуации, отколкото

³ [Европейска комисия, Бяла книга за изкуствения интелект — Европа в търсене на високи постижения и атмосфера на доверие \(COM\(2020\) 65 final\), 2020 г.](#)

⁴ [Европейска комисия, Доклад относно последиците от изкуствения интелект, интернетата на нещата и роботиката за безопасността и отговорността \(COM\(2020\) 64 final\), 2020 г.](#)

⁵ [Експертна група по въпросите на отговорността и новите технологии \(2019 г.\), Доклад](#) относно отговорността за изкуствен интелект и други нововъзникващи цифрови технологии.

⁶ Резолюция на Европейския парламент от 20 октомври 2020 г. с препоръки към Комисията относно режим на гражданска отговорност за изкуствения интелект (2020/2014(INL)).

⁷ Решение № 768/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно обща рамка за предлагането на пазара на продукти и за отмяна на Решение 93/465/ЕИО на Съвета (ОВ L 218, 13.8.2008 г., стр. 82).

ДОВПДС: искиве може да се предявяват срещу по-широк кръг носещи отговорност лица и за по-широк кръг вреди. Тези искиве обхващат както услуги, така и продукти, като често е възможно за тяхното предявяване да са разрешени по-дълги срокове. Увредените лица обаче трябва да докажат вината на нарушителя⁸ — нещо, което ДОВПДС не изисква. Като предвижда режим на безвиновна (обективна) отговорност, ДОВПДС не засяга тези права, така че е в съответствие с националните режими с по-широк обхват. Освен това на равнището на ЕС има няколко допълващи се инструменти относно отговорността, които са описани по-долу.

- Директивата за някои аспекти на договорите за продажба на стоки⁹ и Директивата за някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание и цифрови услуги¹⁰ предоставят на потребителите правото на обезщетяване, например чрез замяна, поправка или възстановяване на средства, когато стоките, включително цифрово съдържание и цифрови услуги, не съответстват на договора или не функционират правилно. В тези правни актове се разглежда **договорната отговорност**, докато ДОВПДС се отнася до извъндоговорната отговорност на производителите за увреждания/вреди, причинени от липсата на безопасност.
- Общият регламент относно защитата на данните (ОРЗД)¹¹ се отнася до **отговорността на обработващите лични данни и администраторите на лични данни** за материални и нематериални вреди, причинени от обработване на лични данни, което е в нарушение на ОРЗД, докато в предложението за Директива относно отговорността за дефектни продукти се предвижда обезщетение само за материални загуби, произтичащи от смърт, телесна повреда, имуществена вреда и загуба или увреждане на данни.
- С Директивата относно **екологичната отговорност**¹² е създадена уредба за предотвратяването и отстраняването на екологични щети. В тази директива се разглеждат екологичните щети, като щетите, нанесени на защитени видове и естествени местообитания, за разлика от щетите, нанесени на частно имущество, които са обхванати от ДОВПДС.

Законодателството на ЕС в областта на безопасността на продуктите има за цел да се гарантира, че на вътрешния пазар се пускат само безопасни продукти. Ако продуктите са обхванати от секторно законодателство (например относно машини, фармацевтични продукти, играчки, радиосъоръжения), те трябва да отговарят на определените в него съществени изисквания за безопасност и опазване на здравето. В противен случай те

⁸ В зависимост от обстоятелствата потърпевшите може да имат и възможност за предявяване на иск в режим на обективна отговорност на национално равнище, като в такъв случай не са длъжни да доказват вина, например при искиве срещу собственици на превозни средства в повечето държави членки.

⁹ Директива (ЕС) 2019/771 за някои аспекти на договорите за продажба на стоки.

¹⁰ Директива (ЕС) 2019/770 за някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание и цифрови услуги.

¹¹ Регламент (ЕС) 2016/679 относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни (ОРЗД).

¹² Директива 2004/35/ЕО относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологичните щети.

попадат в обхвата на Директивата относно общата безопасност на продуктите¹³ и се изисква да са безопасни¹⁴. Правилата относно безопасността се подсилват от правилата относно надзора на пазара¹⁵, които гарантират защитата на потребителите, като не позволяват в обращение да има продукти, които не отговарят на изискванията, или налагат такива продукти да бъдат приведени в съответствие с изискванията. Законодателството в областта на безопасността на продуктите не съдържа специфични разпоредби относно отговорността на предприятията, но се позовава на факта, че в случай на вреда, причинена от дефектен продукт, се прилага ДОВПДС. Следователно безопасността на продуктите и отговорността за продуктите са допълващи се механизми за постигане на функциониращ единен пазар на стоки, който гарантира високо равнище на безопасност. В областта на безопасността на продуктите в момента се водят преговори по няколко законодателни предложения:

- Проектът на **Законодателен акт за изкуствения интелект**¹⁶ има за цел да се гарантира, че високорисковите системи с изкуствен интелект са в съответствие с изискванията за безопасност и основните права (например управление на данни, прозрачност, човешки надзор). Предложението за Директива относно отговорността за дефектни продукти ще гарантира, че когато система с изкуствен интелект е дефектна и причини физическа вреда, имуществена вреда или загуба на данни, е възможно да се потърси обезщетение от доставчика на въпросната система или от производител, който я е интегрирал в друг продукт.
- В предложените **Регламент за машините**¹⁷ и **Регламент относно общата безопасност на продуктите**¹⁸ (РОБП), чрез които се преработват действащите понастоящем Директива за машините и Директива относно общата безопасност на продуктите, се разглеждат — в съответните им области — произтичащите от цифровизацията рискове в областта на безопасността на продуктите, но не и отговорността. С предложението за РОБП върху онлайн доставчиците на посреднически услуги се налагат допълнителни задължения, за да се противодейства на онлайн продажбите на продукти, които не са безопасни. С приетия неотдавна **Законодателен акт за цифровите услуги**¹⁹ се определят хоризонтални правила за онлайн доставчиците на посреднически услуги, включително онлайн пазарите. Когато онлайн платформи произвеждат, внасят или дистрибуират дефектни продукти, те може да бъдат подведени под отговорност при същите условия, както такива икономически оператори. Когато онлайн платформите играят чисто посредническа роля в продажбата на продукти между търговците и потребителите, те попадат в обхвата на

¹³ Директива 2001/95/ЕО (ДОБП).

¹⁴ Освен секторното законодателство и Директивата относно общата безопасност на продуктите, в областта на безопасността на продуктите има и хоризонтални разпоредби, които са специфични за отделни технологии, по-специално предложението Законодателен акт за изкуствения интелект.

¹⁵ Установени с Регламент (ЕС) 2019/1020 относно надзора на пазара.

¹⁶ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на хармонизирани правила относно изкуствения интелект (Законодателен акт за изкуствения интелект) (COM(2021) 206 final).

¹⁷ COM(2021) 202 final.

¹⁸ COM(2021) 346 final, който ще замени ДОБП и Директива 87/357/ЕИО на Съвета..

¹⁹ Регламент (ЕС) .../... на Европейския парламент и на Съвета относно единния пазар на цифрови услуги (Законодателен акт за цифровите услуги) и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (COM(2020) 825 final).

условното освобождаване от отговорност съгласно Законодателния акт за цифровите услуги. Някои от тези мерки не се отнасят до отговорността за дефектни продукти. В Законодателния акт за цифровите услуги се определят при какви условия платформите, действащи като посредници, може да бъдат освободени от отговорност.

В областта на киберсигурността Актът за киберсигурността²⁰ и делегираният акт²¹, който е свързан с Директивата за радиосъоръженията²², са предназначени за ограничаване на рисковете за киберсигурността, но не регламентират отговорността на производителите. В неотдашното предложение за **Акт относно киберустойчивостта**²³ се изхожда от действащите понастоящем правила, за да се насърчат разработчиците на софтуер и производителите да намаляват рисковете за киберсигурността, но не се разглежда отговорността.

Що се отнася до кръговата икономика, в Плана за действие относно кръговата икономика от 2020 г.²⁴ беше оповестена политика за устойчиви продукти, която да осигурява висококачествени, функционални и безопасни продукти, проектирани по начин, който позволява многократна употреба, поправка, възобновяване и висококачествено рециклиране. В този план за действие не се разглеждат мерки относно отговорността за дефектни продукти.

С проекта за Директива за адаптиране на правилата за **извъндоговорна виновна гражданска отговорност към изкуствения интелект**, приет като пакет с настоящото предложение, се цели да се улесни достъпът до информация и да се облекчи тежестта на доказване при искове за обезщетение, предявени съгласно национални режими на виновна отговорност, в случаи, в които определени системи с изкуствен интелект участват в причиняването на вреда. Тези искове не се припокриват с исковете съгласно Директивата относно отговорността за дефектни продукти.

1.3. Съгласуваност с други политики на Съюза

Настоящото предложение е съгласувано с приоритетите на Комисията за привеждане на Европа в готовност за цифровата ера и за изграждането на готова за бъдещето икономика, която работи в интерес на хората²⁵.

²⁰ Регламент (ЕС) 2019/881 относно ENISA (Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност) и сертифицирането на киберсигурността на информационните и комуникационните технологии, както и за отмяна на Регламент (ЕС) № 526/2013 (Акт за киберсигурността) (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 151, 7.6.2019 г., стр. 15—69).

²¹ Делегиран регламент (ЕС) 2022/30 на Комисията от 29 октомври 2021 г. за допълнение на Директива 2014/53/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на прилагането на съществени [изисквания], посочени в член 3, параграф 3, букви г), д) и е) от същата директива.

²² Директива 2014/53/ЕС за радиосъоръженията, член 3, параграф 3, букви д) и е).

²³ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно хоризонталните изисквания за киберсигурност за продукти с цифрови елементи и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/1020 (COM(2022) 454 final).

²⁴ [План за действие относно кръговата икономика](#), март 2020 г.

²⁵ COM(2020) 67 final.

За да се сведат до минимум рисковете, свързани с **цифровите технологии**, и да се повиши безопасността на продуктите, ЕС е в процес на модернизиране на правилата относно машините, радиосъоръженията и общата безопасност на продуктите, както и на създаване на нови правила за безопасни и надеждни системи с изкуствен интелект²⁶. Настоящото предложение допълва този процес на модернизиране, което е цифрово по подразбиране, като гарантира, че когато продуктите причинят вреда, увредените лица може да имат увереност, че правото им на обезщетение ще бъде уважено, а предприятията може да имат правна сигурност по отношение на свързаните с отговорността рискове, с които се срещат в хода на стопанската си дейност. Взети заедно, тези усилия за модернизиране следва да спомогнат за цифрово преобразяване на Европа, което работи в полза на хората. Тези усилия следва да допринесат за справедлива и конкурентоспособна икономика и безпроблемно функциониращ единен пазар. Предприятията с всякакви размери и от всякакви сектори следва да могат да се конкурират на равни начала и да разработват, да предлагат на пазара и да използват цифрови технологии, продукти и услуги в мащаб, който стимулира тяхната производителност и конкурентоспособността им на световната арена.

Що се отнася по-специално до изкуствения интелект, в настоящото предложение се потвърждава, че системите с изкуствен интелект и стоките, използващи изкуствен интелект, са „продукти“ и следователно попадат в обхвата на Директивата относно отговорността за дефектни продукти, което означава, че когато дефектен изкуствен интелект причини вреда, за нея следва да има обезщетение, без да трябва увреденото лице да доказва вината на производителя, точно както при всеки друг продукт. Второ, в предложението ясно се казва, че под отговорност може да бъдат подвеждани не само производителите на хардуер, а и доставчиците на софтуер и на цифрови услуги, които влияят върху функционирането на продукта (като например навигационна услуга в автономно превозно средство). Трето, предложението гарантира, че производителите може да бъдат подвеждани под отговорност за промените, които правят в продуктите, които вече са пуснали на пазара, включително когато тези промени се задействат чрез софтуерни актуализации или машинно самообучение. Четвърто, преразгледаната директива облекчава тежестта на доказване в сложни случаи, които може да включват определени случаи с участието на системи с изкуствен интелект, както и когато продуктите не отговарят на изискванията за безопасност. По този начин тя отговаря в голяма степен на призивите на Европейския парламент²⁷ правилата относно отговорността да бъдат адаптирани с оглед на изкуствения интелект. В допълнение към тези промени паралелното предложение за директива относно виновната отговорност за изкуствен интелект цели да се гарантира, че когато съгласно националното законодателство, за да получи обезщетение, увреденото лице трябва да докаже, че системата с изкуствен интелект е причинила вреда по нечия вина, тежестта на доказване може да бъде облекчена, ако са изпълнени определени условия.

²⁶ За повече подробности вж. раздел 1.2.

²⁷ Резолюция на Европейския парламент от 20 октомври 2020 г. с препоръки към Комисията относно режим на гражданска отговорност за изкуствения интелект (2020/2014(INL)).

Що се отнася до **кръговата икономика**, моделите на стопанска дейност, при които продуктите се модифицират или модернизират, получават все по-широко разпространение и заемат централно място в усилията на ЕС за осъществяване на целите за устойчивост и за намаляване на отпадъците, в съответствие с Европейския зелен пакт и Европейския закон за климата²⁸. Настоящото предложение има за цел да подкрепи усилия като Инициативата за устойчиви продукти²⁹, като гарантира, че потребителите имат право на обезщетение за вреди, причинени от дефектни модифицирани продукти, което право е също толкова ясно, колкото и правото при съвсем нови продукти, и като създава правната яснота, от която се нуждае промишлеността, за да възприеме модели на стопанска дейност, свързани с кръговата икономика.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

• Правно основание

Подобно на Директива 85/374/ЕИО, настоящото предложение се основава на член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз (предишен член 95 от Договора за създаване на Европейската общност и предишен член 100 от Договора за създаване на Европейската икономическа общност). Това е така, защото целта на предложението е да се хармонизират националните правила, за да се насърчава свободното движение на стоки, като по този начин се създават еднакви условия на конкуренция за предприятията на вътрешния пазар, и да се гарантира защитата на потребителите.

• Субсидиарност

Оценката показва безспорната добавена стойност от правила на ЕС относно отговорността за продукти, които допълват правилата на ЕС относно безопасността на продуктите³⁰. Правилата за обезщетяване на хората, претърпели вреда от дефектни продукти, действително подсилват правилата на ЕС относно безопасността на продуктите. С двата набора от правила се преследва една и съща цел на политиката — функциониране на вътрешния пазар на стоки, което гарантира висока степен на защита на потребителите, като и двата се нуждаят от модернизиране.

Настоящото предложение ще предостави правна сигурност по отношение на следното: i) кои продукти, предприятия и видове вреди попадат в обхвата на Директивата относно отговорността за дефектни продукти; и ii) подходящия баланс между интересите на производителите и на потребителите в целия ЕС. Ако няма единен набор от правила за обезщетяване на хората, претърпели вреди от дефектни продукти, производителите ще са принудени да се справят с 27 различни набора. Това би довело до различни равнища

²⁸ Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 (ОВ L 243, 9.7.2021 г., стр. 1).

²⁹ [Инициатива за устойчиви продукти \(europa.eu\)](https://europa.eu).

³⁰ Оценка на Директивата относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока ([SWD\(2018\)157](https://eur-lex.europa.eu/lexuri/cs/l/2018/2018157)), стр. 60.

на защита на потребителите и до нарушаване на конкуренцията между предприятията от отделните държави членки.

- **Пропорционалност**

Както е обяснено в раздел 8 от оценката на въздействието, с настоящото предложение се постига внимателен баланс между интересите на промишлеността и на потребителите. То дава правна сигурност относно това кои продукти и предприятия обхваща безвиновната отговорност. Предложението освен това ще насърчи всички предприятия, включително производителите от държави извън ЕС, да пускат на пазара на ЕС само безопасни продукти, за да избегнат понасянето на отговорност. На свой ред това ще повиши безопасността на продуктите.

Предложението освен това ще гарантира, че хората могат да се ползват от една и съща защита, независимо дали дефектният продукт, който им е нанесъл вреда, е материален, или цифров. С разширяването на обхвата на режима на ЕС относно отговорността за продуктите, така че да включи изрично доставчиците на софтуер, предприятията, които правят съществени модификации на продукти, упълномощените представители и доставчиците на услуги за обработка на поръчки, увредените лица ще имат по-голям шанс да получат обезщетение за претърпяната вреда, а за предприятията ще бъдат създадени еднакви условия на конкуренция. Като включва в обхвата материалните загуби, дължащи се на загуба, унищожаване или увреждане на данни, предложението отразява важността на данните в цифровата ера. То обаче не надхвърля необходимото и следователно не е насочено към други видове вреди, като например свързаните с неприкосновеността на личния живот или с дискриминацията, които се разглеждат по-адекватно в други законодателни актове.

Наред с това предложението ще създаде по-голяма правна сигурност и ще доведе до по-хармонизирано равнище на защита на потребителите в целия ЕС. В сложни случаи тежестта на доказване ще бъде разпределена по-справедливо между увредените лица и производителите, с което ще се увеличат шансовете за успех на исковете за обезщетение. Обръщане на тежестта на доказване обаче няма да има, тъй като това би изложило производителите на значително по-високи рискове от възникване на отговорност и би възпрепятствало иновациите, което може да доведе до по-високи цени на продуктите и да намали достъпа до иновативни продукти.

- **Избор на инструмент**

Предложението е под формата на директива, което осигурява на държавите членки гъвкавост, така че да могат да въведат безпрепятствено съдържащите се в него правила в националните си системи. Това е важно, тъй като тези правила взаимодействат тясно с гражданските кодекси на държавите членки и са дълбоко интегрирани в техните правни системи. Настоящото предложение има за цел да замени ДОВПДС изцяло. Беше преценено, че не е подходящо изменянето ѝ да се извърши чрез преработване или чрез акт за изменение, тъй като се налага да се внасят промени в почти всеки член.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

- **Последващи оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство**

При оценката на ДОВПДС³¹, която беше извършена през 2018 г., беше стигнато до заключението, че ДОВПДС като цяло е ефективен и подходящ инструмент, който обаче има някои недостатъци (вж. раздел 1.1).

Тези констатации бяха взети предвид при изготвянето на оценката на въздействието, която придружава настоящото предложение.

- **Консултации със заинтересованите страни**

При изготвянето на предложението Комисията се консултира с широк кръг заинтересовани страни, включително съюзни и национални сдружения на потребителите и организации на гражданското общество, промишлени асоциации, предприятия, застрахователни асоциации, правни кантори, експерти от академичните среди, членове на обществеността и национални органи. Консултацията включва първоначална оценка на въздействието³², 12-седмична специална обществена консултация, в чиито рамки бяха получени 291 отговора, семинари със заинтересовани страни, един семинар с държавите членки, както и целева консултация и интервюта със заинтересовани страни, проведени от независим консултант.

По-долу е представено обобщение на отзивите на заинтересованите страни във връзка с всяка специфична цел на преразглеждането на ДОВПДС.

- **Цел да се гарантира, че правилата относно отговорността отразяват естеството на продуктите и свързаните с тях рискове в цифровата ера и в условията на кръгова икономика**

- Повечето заинтересовани страни се изказаха в полза на пояснението, че софтуерът е продукт, който попада в обхвата на директивата. Голяма част от заинтересованите страни от промишлеността обаче предложиха това да се поясни чрез незадължителни насоки, а не чрез законодателно преразглеждане на ДОВПДС. Всички групи заинтересовани страни демонстрираха широк консенсус за това, че един продукт може да се счита за дефектен, ако има уязвими места по отношение на киберсигурността. 70 % от респондентите в обществената консултация дадоха мнение в полза на възможността производителите да бъдат подвеждани под отговорност за непредоставяне на софтуерни актуализации за сигурност, които са необходими за отстраняването на такива уязвими места.

³¹ Оценка на Директивата относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока ([SWD\(2018\)157](#)).

³² [Гражданска отговорност — адаптиране на правилата към цифровата ера и изкуствения интелект \(europa.eu\)](#).

- Заинтересованите страни от промишлеността се изказаха против включването в директивата на безвиновната отговорност за нарушения на защитата на данните, отчасти защото вредите, причинени от такива нарушения, вече се обезщетяват съгласно други актове, например ОРЗД. За разлика от тях организациите на потребители, публичните органи и неправителствените организации бяха по-склонни да подкрепят такова включване.
- Широка подкрепа сред всички групи заинтересовани страни получи възможността икономическите оператори, които правят съществени модификации на продуктите, да бъдат подвеждани под отговорност, когато модифицираните продукти са дефектни и причинят вреда.
- **Цел да се гарантира, че винаги има лице, установено в ЕС, което носи отговорност за дефектни продукти, закупени от производители извън ЕС**

В рамките на обществената консултация 64 % от всички респонденти изразиха съгласие или категорично съгласие с това, че директивата трябва да гарантира защитата на потребителите, когато дефектни продукти, закупени директно от държави извън ЕС, причинят вреда, а няма производител или вносител, установен в ЕС. Получиха се различни мнения по въпроса дали следва да бъде възможно подвеждането под отговорност на упълномощения представител на производител от държава извън ЕС, доставчика на услуги за обработка на поръчки или онлайн пазара.

- **Цел да се намали тежестта на доказване в сложни случаи и да се облекчат ограниченията върху предявяването на искове, като заедно с това се осигури справедлив баланс между интересите на производителите и на потребителите**
 - 77 % от респондентите в обществената консултация са на мнение, че технически сложните продукти създават трудности по отношение на понасяната от увреденото лице тежест на доказване. Този процент е значително по-висок при организациите на потребители, неправителствените организации и членовете на обществеността (95 %), отколкото при предприятията и организациите на промишлеността (38 %). Заинтересованите страни от промишлеността бяха по-склонни да приемат задълженията за разкриване на информация и облекчаването на тежестта на доказване в сложни случаи, отколкото обръщането на тежестта на доказване, което те считат за радикален вариант, който би навредил на иновациите. Повечето заинтересовани страни от организации на промишлеността, организации на потребители и правни експерти изразиха категорична подкрепа за запазването на неутрален по отношение на технологиите подход. Голяма част от заинтересованите страни се противопоставиха на премахването на защитата срещу риска от развитието.
 - Организациите на потребители, неправителствените организации и членовете на обществеността се изказаха в полза на премахването на правилото, което не позволява обезщетяването на имуществени вреди на стойност под 500 евро, както и в полза на удължаването на 10-годишния срок, през който производителите продължават да носят отговорност за дефектен продукт, след като са го пуснали на пазара. Заинтересованите

страни от промишлеността се изказаха за запазване на ограниченията без промяна.

- **Събиране и използване на експертни становища**

При разработването на предложението бяха използвани по-специално две независими проучвания: едното от тях беше изготвено като част от оценката³³, а другото — като част от оценката на въздействието³⁴. Комисията освен това събра експертни становища от академичните среди, от групи на потребители, от представители на промишлеността и от национални органи чрез Експертната група (2018—2020 г.) по въпросите на отговорността и новите технологии.

Правният анализ се основава на богатата съдебна практика, натрупана от 1985 г. насам, по-специално от Съда на Европейския съюз, и на редица публикации³⁵.

- **Оценка на въздействието**

Настоящото предложение се съпровожда от оценка на въздействието (SWD[xxxx]), разработена в съответствие с изготвените от Комисията насоки за по-добро законотворчество. Докладът за оценка на въздействието беше разгледан от Комитета за регулаторен контрол и получи положително становище. Той беше преработен, за да бъдат отразени коментарите на Комитета, като по-специално се обясни по-добре следното: обхватът на констатираните проблеми, въздействието на правилата относно безопасността на продуктите върху свързаните с продукти вреди, базовите оценки за случаите, въздействието на варианта, предпочетен от групата заинтересовани страни, и значимостта на инициативата за МСП.

Освен базовия сценарий, при който не се предприемат никакви действия, в оценката на въздействието бяха набелязани 3 варианта за справяне с първия проблем (свързан с цифровата ера и кръговата икономика) и 2 варианта за справяне с втория проблем (свързан с пречките за предявяване на иск и получаване на обезщетение).

- **Вариант 1а** би гарантирал, че производителите на продукти, за чието функциониране са необходими софтуер или цифрови услуги, носят отговорност съгласно директивата. Точно както и при материалните компоненти доставчиците на тези нематериални цифрови елементи биха били солидарно отговорни с производителя. При този вариант обаче производителите на самостоятелен софтуер не биха носили отговорност съгласно директивата.
- **Вариант 1б** се основава на вариант 1а, като в допълнение включва целия съответен софтуер като продукт сам по себе си, в това число софтуера на трета страна, добавен към продукт или самостоятелен софтуер, който може да

³³ ЕУ, Technopolis, VVA (2018 г.), [Проучване](#), придружаващо оценката на Директивата относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока.

³⁴ CSES with Wavestone, CSIL (2022 г.), *Impact assessment study on the revision of Product Liability Directive* [Проучване за оценка на въздействието на преразглеждането на Директивата относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока].

³⁵ Вж. библиографията в приложение 6 от CSES with Wavestone, CSIL (2022 г.), *Impact assessment study on the revision of Product Liability Directive*.

причини вреда сам по себе си (например приложение за смартфон, което прави възможно използването му като медицинско изделие). Предприятията, които съществено модифицират продукти и ги връщат отново на пазара, също биха носили отговорност съгласно директивата. При този вариант би било възможно също така да се подвежда под отговорност — когато в ЕС няма вносител — упълномощеният представител на производител от държава извън ЕС или доставчикът на услуги за обработка на поръчки.

- **Вариант 1в** съдържа мерките от вариант 1б, като в допълнение включва всеки софтуер, който има последици за основните права. Вредите, произтичащи от нарушения на основните права, като например нарушения на защитата на данните, нарушения на неприкосновеността на личния живот или дискриминация (напр. софтуер с изкуствен интелект за набиране на персонал), биха подлежали на обезщетяване.
- **Вариант 2а** би облекчил понасяната от потребителите тежест на доказване, като хармонизира: i) правилата относно това кога производителите са длъжни да разкрият на потърпевшия техническа информация в съда; и ii) условията, при които националните съдилища може да изхождат от презумпцията, че продуктът наистина е бил дефектен или че дефектът наистина е причинил вредата, особено в сложни случаи, когато доказването на отговорността е много трудно. При вариант 2а се намаляват ограниченията върху предявяването на искове (като се премахва прагът за имуществени вреди и се удължава срокът на отговорността).
- **Вариант 2б** предвижда обръщане на тежестта на доказване, така че ако продуктът причини вреда, този, който трябва да докаже, че продуктът не е бил дефектен и не е причинил вредата, е производителят. Защитата срещу риска от развитието, която освобождава производителите от отговорност, когато най-съвременните познания към дадения момент не са позволявали дефектността на продукта да бъде открита, би била премахната. При вариант 2б освен това се предвижда намаляване на ограниченията върху предявяването на искове (прагове и срокове).

При оценката на въздействието като предпочитан вариант беше посочено съчетанието от вариант 1б и вариант 2а.

Вариант 1б ще предостави правна сигурност относно това кои продукти и производители обхваща безвиновната отговорност и ще насърчи всички производители, включително производителите от държави извън ЕС, да пускат на пазара на ЕС само безопасни продукти, за да избегнат понасянето на отговорност. Това повишава безопасността на продуктите и ще има положително икономическо и социално въздействие. Вариантът също така ще гарантира, че когато претърпят вреда от дефектни продукти, потребителите могат да се ползват от една и съща защита, независимо дали дефектът се отнася до материални, или до цифрови компоненти, като същото важи и за случаите, когато претърпят вреда от дефектен самостоятелен софтуер. С това, че в обхвата на директивата изрично се включват доставчиците на софтуер, упълномощените представители и доставчиците на услуги за обработка на поръчки, ще се повишат шансовете на потърпевшите да получат обезщетение, защото от тях няма да се изисква да доказват вината на производителя (благодарение на заложения в директивата принцип на „безвиновна отговорност“). По-ясните правила

относно отговорността, при които се взимат предвид модели на стопанска дейност, свързани с кръговата икономика, ще донесат правна сигурност, с което ще спомогнат за насърчаването на такива модели, и заедно с това ще имат положително въздействие върху околната среда. Като цяло, при вариант 1б се очаква годишното обезщетение за увредени лица да се увеличи с 0,15—22,13 млн. евро в сравнение с базовия вариант. Това ще означава малко повишение на годишните застрахователни премии за производителите, което се прогнозира на 4,35—8,69 млн. евро в сравнение с базовия вариант.

Вариант 2а ще създаде по-голяма правна сигурност и ще доведе до по-хармонизирано равнище на защита на потребителите в целия ЕС, следователно ще има положително икономическо и социално въздействие. В по-сложни случаи тежестта на доказване ще бъде разпределена по-справедливо между увредените лица и производителите. Така ще се увеличат шансовете за успех на исковете за обезщетение в такива случаи. Диспропорционалните пречки пред предявяването на искове ще бъдат намалени. Като цяло, при вариант 2а се очаква годишното обезщетение за увредени лица да се увеличи с 0,20—43,54 млн. евро в сравнение с базовия вариант. Това ще означава малко повишение на годишните застрахователни премии за производителите, което се прогнозира на 14,35—28,71 млн. евро в сравнение с базовия вариант.

Предпочетеният вариант ще допринесе за изпълнението на целите на ООН за устойчиво развитие, и по-специално цел 3 (здравословен живот и благосъстояние) — благодарение на положителното социално въздействие върху здравето и благосъстоянието на потърпевшите, цел 9 (насърчаване на иновациите) — чрез предоставянето на правна сигурност на предприятията, така че да правят иновации, и цел 12 (отговорно потребление и производство) — чрез повишаване на безопасността на продуктите, когато се правят съществени модификации.

- **Пригодност и опростяване на законодателството**

При оценката на ДОВПДС беше констатирано, че сегашната административна тежест е много ниска и няма нужда от опростяване. Адаптирането на правилата относно безопасността към цифровата ера и кръговата икономика няма да породи нови административни разходи за предприятията и потребителите.

Предложението има за цел да се постигне справедлив баланс между промишлеността и потребителите, по-специално като се избегнат мерки, които биха затруднили МСП в процеса на иновации или биха породили допълнителни разходи, чието поемане би било по-трудно за МСП. Предложението не изключва микропредприятията и не съдържа специфични смекчаваци мерки за МСП, тъй като адекватното обезщетяване на лицата, увредени от дефектни продукти, не може да зависи от размера на носещото отговорност дружество. В противен случай би била нарушена конкуренцията между участниците на пазара, понеже за дружества, продаващи сходни продукти, биха важали различни правила относно отговорността.

- **Основни права**

Намаляването на ограниченията върху предявяването на искове и облекчаването на тежестта на доказване в сложни случаи ще укрепи правото на ефективни правни средства за защита, което е гарантирано съгласно член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Настоящото предложение не оказва никакво отражение върху бюджета на ЕС.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Планове за изпълнение и механизъм за мониторинг, оценка и докладване**

Държавите членки трябва да транспонират директивата в срок от 12 месеца от влизането ѝ в сила и да съобщят на Комисията националните мерки за нейното изпълнение. Комисията е готова да предостави техническа подкрепа на държавите членки за прилагането на директивата.

Комисията ще направи преглед на прилагането и транспонирането на директивата 6 години след влизането ѝ в сила и ще предложи, когато е целесъобразно, законодателни изменения.

- **Обяснителни документи**

Предложената директива хармонизира правната уредба на гражданската отговорност и съдържа както материалноправни, така и процесуалноправни правила. Държавите членки могат да използват различни правни инструменти за транспонирането ѝ. Поради това е оправдано държавите членки да включват в уведомлението за своите мерки за транспониране един или повече документи, които обясняват връзката между частите на директивата и съответстващите им части от националните инструменти за транспониране, в съответствие със Съвместната политическа декларация от 28 септември 2011 г. на държавите членки и на Комисията относно обяснителните документи³⁶.

- **Подробно разяснение на отделните разпоредби на предложението**

Глава I — Общи разпоредби

В глава I се обясняват предметът и обхватът на предложението и се дават определения на използваните в него термини. В нея терминологията в областта на отговорността за продуктите се привежда в съответствие с уредбата на Съюза в областта на безопасността на продуктите, като — наред с останалото — определенията за „производител“ и „пускане на пазара“ се основават на определенията от новата

³⁶ Съвместна политическа декларация от 28 септември 2011 г. на държавите членки и на Комисията относно обяснителните документи (ОВ С 369, 17.12.2011 г., стр. 14).

законодателна уредба, създадена с Решение № 768/2008/ЕО³⁷. По неутрален по отношение на технологиите начин се отразява характерът на продуктите в цифровата ера, като в определението за „продукт“ се включват софтуерът и цифровите производствени файлове и като се пояснява кога свързана услуга трябва да се третира като компонент на продукта. Понятието за обезщетима вреда се разширява, така че да обхване загубата и увреждането на данни.

Глава II — Специфични разпоредби относно отговорността за дефектни продукти

В глава II се определят правилата относно отговорността на икономическите оператори за вреди, причинени от дефектни продукти, и условията, при които физическите лица имат право на обезщетение.

- Тестът, чрез който се определя дали продуктът е дефектен, т.е. дали предоставя безопасността, която обществеността като цяло има право да очаква, е по същество същият, както при ДОВПДС. За да бъдат отразени обаче както променящото се естество на продуктите в цифровата ера, така и съдебната практика на Съда на Европейския съюз, към неизчерпателния списък на факторите, които съдилищата трябва да взимат предвид при оценяването на дефектността, са добавени фактори като взаимосвързаността на продуктите и функциите им за машинно самообучение.
- Кръгът на икономическите оператори, които може да бъдат подвеждани под отговорност за дефектни продукти, е съобразен с нарастващото значение на продуктите, които са произведени извън Съюза и се пускат на пазара на Съюза, и гарантира, че винаги има икономически оператор в Съюза, срещу когото може да се предяви иск за обезщетение. Предложението не засяга условното освобождаване от отговорност съгласно Законодателния акт за цифровите услуги, тъй като определя условия за отговорност само в случаите, в които онлайн платформа не се ползва от освобождаването. Освен това предложението е насочено само към специфичния случай, в който лице е увредено от дефектен продукт и търси обезщетение, т.е. случай, който не е обхванат от Законодателния акт за цифровите услуги. В предложението също така се пояснява кога може да бъдат подвеждани под отговорност икономическите оператори, които внасят модификации в даден продукт, например при модели на стопанска дейност, свързани с кръговата икономика.
- Тежестта на доказване е върху увредените лица, които трябва да докажат претърпяната от тях вреда, дефектността на продукта и причинно-следствената връзка между двете. Като се имат предвид обаче трудностите, които срещат увредените лица, особено при сложни случаи, тежестта на доказване се облекчава, за да се постигне справедлив баланс между интересите на промишлеността и интересите на потребителите.
- Както и при ДОВПДС, икономическите оператори имат право на освобождаване от отговорност при определени условия, за които те носят тежестта на доказване. Освобождаванията са адаптирани, за да се вземе

³⁷ Решение № 768/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно обща рамка за предлагането на пазара на продукти и за отмяна на Решение 93/465/ЕИО на Съвета (ОВ L 218, 13.8.2008 г., стр. 82).

предвид способността на продуктите в цифровата ера да се променят или да бъдат променяни, след като са пуснати на пазара. В интерес на еднаквите условия на конкуренция за производителите в целия Съюз, както и на еднаквата защита за потребителите, освобождаването, предоставено на производителите за дефекти, които са научно и технически неоткриваеми, следва да се прилага във всички държави членки, а предвидената в ДОВПДС възможност за дерогация следва да не се запазва.

Глава III — Общи разпоредби относно отговорността

В глава III се определят правила относно отговорността, които са от по-общ характер и са тясно свързани с тези от действащата понастоящем ДОВПДС. В тази глава се постановява, че ако отговорността се носи от две или повече лица, тяхната отговорност е солидарна. Освен това се предвижда, че ако дефектен продукт причини вреда, допринеслите за нея действия на трети страни не намаляват отговорността на производителя, докато допринеслите за вредата действия на увреденото лице може да намалят тази отговорност. Важно от гледна точка на защитата на потребителите е това, че отговорността не може да бъде изключена или ограничена чрез договор или чрез други закони. Поради това не е разрешено да се определят нито минимални, нито максимални финансови тавани за обезщетение. Тригодишният срок за образуване на производство, предвиден в ДОВПДС, не се променя. Икономическите оператори носят отговорност за дефектни продукти за срок от 10 години след пускането на продукта на пазара, но ишците ще могат да се ползват от допълнителни 5 години в случаите, в които симптомите на дадена телесна повреда се проявяват бавно, например след поглъщането на дефектен химически или хранителен продукт.

Глава IV — Заключителни разпоредби

В интерес на по-хармонизираното тълкуване на правилата относно отговорността за продукти, от държавите членки ще се изисква да публикуват съдебните решения, свързани с отговорността за продукти, за да може другите национални съдилища да ги имат предвид. Тези мерки за прозрачност ще улеснят и прегледа, който Комисията ще извърши 6 години след влизането в сила на директивата. Освен стандартните разпоредби относно транспонирането и влизането в сила, в глава IV се предвижда и отмяна на ДОВПДС и се определят преходни мерки.

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

относно отговорността за дефектни продукти

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 114 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет³⁸,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

- (1) С Директива 85/374/ЕИО на Съвета³⁹ се определят общи правила относно отговорността за дефектни продукти, с цел да се премахнат различията между правните системи на държавите членки, които могат да нарушат конкуренцията и да засегнат движението на стоки в рамките на вътрешния пазар и които водят до различна степен на защита на потребителя срещу увреждане на здравето или имуществото, причинено от такива продукти.
- (2) Безвиновната отговорност от страна на съответния икономически оператор продължава да е единственият начин за адекватно решаване на проблема със справедливото разпределение на рисковете, присъщи на модерното технологично производство.
- (3) Директива 85/374/ЕИО се нуждае от преразглеждане, за да бъде отразено развитието на новите технологии — включително изкуствения интелект, новите модели на стопанска дейност, свързани с кръговата икономика, и новите глобални вериги на доставки — което доведе до несъответствия и правна несигурност, по-специално по отношение на значението на термина „продукт“. Опитът, натрупан при прилагането на Директива 85/374/ЕИО, показва също така, че увредените лица срещат трудности при получаването на обезщетение, които се дължат на ограниченията върху предявяването на искове за обезщетение и на предизвикателствата пред събирането на доказателства за доказване на отговорността, особено като се има предвид все по-голямата техническа и научна сложност. Това включва исковете за обезщетение за вреди, свързани с

³⁸ ОВ С [...], [...] г., стр. [...].

³⁹ Директива 85/374/ЕИО на Съвета от 25 юли 1985 г. за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока (ОВ L 210, 7.8.1985 г., стр. 29).

новите технологии, включително изкуствения интелект. Следователно преразглеждането на директивата ще даде импулс за разгръщането и възприемането на такива нови технологии, включително изкуствен интелект, като заедно с това ще осигури на ищците еднакво равнище на защита, независимо от технологията, за която става въпрос.

- (4) Преразглеждането на Директива 85/374/ЕИО е необходимо и за да се осигурят последователност и съгласуваност със съюзните и националните правни разпоредби в областта на безопасността на продуктите и надзора на пазара. Освен това е налице необходимост да се изяснят основните понятия, за да се гарантират последователността и правната сигурност, както и за да бъде отразена текущата съдебна практика на Съда на Европейския съюз.
- (5) Като се има предвид обширният характер на необходимите изменения и за да се гарантират яснотата и правната сигурност, Директива 85/374/ЕИО следва да бъде отменена и да бъде заменена с нова директива.
- (6) За да се гарантира, че режимът на Съюза по отношение на отговорността за продуктите е всеобхватен, безвиновната отговорност за дефектни продукти следва да се прилага за всички движими вещи, включително когато те са интегрирани в други движими вещи или инсталирани в недвижими вещи.
- (7) Отговорността за дефектни продукти следва да не се прилага за вреди, произтичащи от ядрени аварии, тъй като отговорността за такива вреди е обхваната от международни конвенции, ратифицирани от държавите членки.
- (8) За да се създаде истински вътрешен пазар с високо и еднакво равнище на защита на потребителите и за да бъде отразена съдебната практика на Съда на Европейския съюз, държавите членки следва — по отношение на въпросите, влизащи в обхвата на настоящата директива — да не запазват, нито да въвеждат разпоредби, които са повече или по-малко строги от разпоредбите на настоящата директива.
- (9) Съгласно правните системи на държавите членки увреденото лице може да предяви иск за обезщетение за вреди на основание на договорна отговорност или на извъндоговорна отговорност, която не засяга дефектността на продукта, например отговорност на основание на гаранция за скрити дефекти или на вина. Това включва разпоредбите на [Директива .../... на Европейския парламент и на Съвета относно отговорността във връзка с изкуствения интелект], в която се определят общи правила относно разкриването на информация и тежестта на доказване в контекста на основаващи се на вина искове за обезщетение за вреди, причинени от система с изкуствен интелект. Такива разпоредби, които наред с другото служат и за постигане на целта за ефективна защита на потребителите, следва да не бъдат засегнати от настоящата директива.
- (10) В някои държави членки е възможно увредените лица да имат право да предявяват искове за обезщетение за вреди, причинени от фармацевтични продукти, в рамките на специална национална система по отношение на отговорността, в резултат на което ефективната защита на потребителите във фармацевтичния сектор вече е постигната. Правото на предявяване на такива искове следва да не бъде засегнато от настоящата директива.

- (11) С Решение № 768/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁴⁰ се установяват общи принципи и референтни разпоредби, предназначени да се прилагат в секторното законодателство за различните продукти. За да се осигури съгласуваност с това законодателство, е целесъобразно някои разпоредби на настоящата директива, и по-специално определенията, да бъдат приведени в съответствие с посоченото решение.
- (12) В ерата на цифровите технологии продуктите може да са материални или нематериални. Софтуерът, като например операционни системи, софтуер на производителя, компютърни програми, приложения или системи с изкуствен интелект, се разпространява все по-масово на пазара и ролята му за безопасността на продуктите става все по-значима. Софтуерът може да се пуска на пазара като самостоятелен продукт, впоследствие може да се интегрира като компонент в други продукти и при работата си може да причинява вреди. Поради това в интерес на правната сигурност следва да се поясни, че за целите на прилагането на безвиновна отговорност софтуерът е продукт, независимо от начина на неговата доставка или употреба и следователно независимо от това дали софтуерът се съхранява в устройство, или достъпът до него се осъществява чрез технологии „в облак“. За целите на настоящата директива обаче изходният код на софтуера следва да не се счита за продукт, тъй като той е чиста информация. Разработчикът или производителят на софтуер, включително доставчиците на системи с изкуствен интелект по смисъла на [Регламент (ЕС) .../... (Законодателния акт за изкуствения интелект)], следва да се третира като производител.
- (13) За да не се възпрепятстват иновациите и научните изследвания, настоящата директива следва да не се прилага за свободен софтуер с отворен код, който софтуер се разработва или се доставя извън процеса на търговска дейност. Това се отнася по-специално до софтуер, в това число неговите изходен код и модифицирани версии, които се споделя открито и потребителите разполагат с възможността за свободен достъп, използване, промяна и ново разпространение. Когато обаче софтуерът се доставя срещу заплащане на цена или личните данни не се използват изключително с цел подобряване на сигурността, съвместимостта или оперативната съвместимост на софтуера, и следователно софтуерът се доставя в процеса на търговска дейност, следва да се прилага настоящата директива.
- (14) Цифровите производствени файлове, които съдържат функционалната информация, необходима за производството на материален артикул чрез осигуряване на възможност за автоматизиран контрол на машини или инструменти (например пробивни машини, стругове, фрези и печатащи устройства за триизмерен печат), следва да се считат за продукти, за да се гарантира защитата на потребителите в случаите, когато такива файлове се окажат дефектни. За да се избегнат съмнения, следва да се поясни, че електроенергията също е продукт.
- (15) Цифровите услуги все по-често са интегрирани в даден продукт или са взаимносвързани с него по такъв начин, че липсата на услугата би попречила на продукта да изпълнява някоя от функциите си — такъв пример е непрекъснатото

⁴⁰ Решение № 768/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно обща рамка за предлагането на пазара на продукти.

подаване на данни за движението в навигационна система. Въпреки че настоящата директива следва да не се прилага за услугите като такива, необходимо е цифровите услуги да се включат в обхвата на безвиновната отговорност, тъй като те определят безопасността на продукта в същата степен, както физическите или цифровите компоненти. Такива свързани услуги следва да се считат за компоненти на продукта, с които са взаимносвързани, когато се намират под контрола на неговия производител, в смисъл, че те се доставят от самия производител или че производителят ги препоръчва или по друг начин влияе върху доставянето им от трета страна.

- (16) Значимостта и стойността на нематериалните активи нарастват все повече и за да се отчете този факт, следва да се обезщетяват също така загубата или увреждането на данни (например изтритото съдържание от твърд диск), включително разходите за възстановяване или възобновяване на данни. В резултат на това защитата на потребителите налага да се обезщетяват материалните загуби, произтичащи не само от смърт или телесна повреда, като например разходи за погребение, разходи за лечение или изгубен доход, и от имуществена вреда, а и от загуба или увреждане на данни. Настоящата директива обаче не засяга възможността за предявяване на иски за вреди, произтичащи от нарушения на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета⁴¹, Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁴², Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета⁴³ и Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁴.
- (17) В интерес на правната сигурност следва да се поясни, че телесната повреда включва и медицински призната вреда за психичното здраве.
- (18) Държавите членки следва да предвидят пълно и адекватно обезщетяване за всички материални загуби, произтичащи от смърт, телесна повреда, повреда или унищожаване на имущество и загуба или увреждане на данни, и да определят правилата за изчисляване на обезщетението. Освен това настоящата директива следва да не засяга националните разпоредби за неимуществени вреди.
- (19) За да бъдат защитени потребителите, следва да се обезщетяват вредите, причинени на имущество, чийто собственик е физическо лице. Тъй като имуществото все по-често се използва както за лични, така и за професионални нужди, е целесъобразно да се предвиди обезщетение за вреди на имущество,

⁴¹ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1).

⁴² Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 г. относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (ОВ L 201, 31.7.2002 г., стр. 37).

⁴³ Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 89).

⁴⁴ Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 39).

което се използва за такива смесени нужди. Предвид целта на настоящата директива — да се осигури защита на потребителите — имуществото, което се използва изключително за професионални нужди, следва да бъде изключено от нейния обхват.

- (20) Настоящата директива следва да се прилага за продуктите, които са пуснати на пазара или — когато е уместно — са пуснати в действие в процеса на търговска дейност, независимо дали срещу заплащане, или безплатно, като например продуктите, доставени в рамките на кампания за спонсориране, или продуктите, произведени за предоставянето на услуга, финансирана с публични средства, тъй като начинът на доставка има икономически или стопански характер.
- (21) Настоящата директива следва да не засяга разнообразните средства за търсене на обезщетение, които съществуват на национално равнище, било чрез съдебно производство, извънсъдебни решения, алтернативно решаване на спорове или представителни иски съгласно Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁵ или съгласно националните механизми за получаване на колективно обезщетение.
- (22) За да се защитават здравето и имуществото на потребителите, дефектността на даден продукт следва да се определя чрез позоваване не на неговата годност за употреба, а на липсата на безопасността, която обществеността като цяло има право да очаква. Оценката на дефектността следва да включва обективен анализ и да не се позовава на безопасността, която има право да очаква всяко отделно лице. Безопасността, която обществеността като цяло има право да очаква, следва да се оценява, като се вземат предвид, наред с останалото, предназначението, обективните характеристики и свойствата на въпросния продукт, както и специфичните изисквания на групата ползватели, за които е предназначен продуктът. Някои продукти, като животоподдържащите медицински изделия, крият особено висок риск от увреждане на хора, поради което с тях се свързват особено високи очаквания по отношение на безопасността. За да се вземат под внимание тези очаквания, следва да е възможно съдът да се произнесе, че даден продукт е дефектен, без да установява действителната му дефектност, когато той принадлежи към същата производствена серия като продукт, за който вече е доказано, че е дефектен.
- (23) За да бъде отразено все по-широкото разпространение на взаимосвързани продукти, оценката на безопасността на даден продукт следва да отчита и въздействието, което оказват върху него други продукти. Следва да се има предвид и въздействието, което оказва върху безопасността на продукта неговата способност да се самообучава, след като е пуснат в употреба, за да бъдат отразени оправданите правни очаквания, че софтуерът на продукта и съответните алгоритми са проектирани по начин, който не допуска опасно поведение на продукта. За да бъде отразен фактът, че в цифровата ера много продукти остават под контрола на производителя и след момента на пускането им на пазара, в оценката на безопасността на продукта следва да се има предвид и моментът, в който той напуска контрола на производителя. Даден продукт

⁴⁵ Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 г. относно представителни иски за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО (ОВ L 409, 4.12.2020 г., стр. 1).

може да бъде определен като дефектен и поради уязвимостта му от гледна точка на киберсигурността.

- (24) За да бъде отразено значението, което законодателството в областта на безопасността на продуктите и надзора на пазара има за определянето на равнището на безопасност, което обществеността като цяло има право да очаква, следва да бъде пояснено, че изискванията за безопасност, включително имащите отношение към безопасността изисквания за киберсигурност, и намесите на регулаторните органи, включително издаването на разпореждания за изтегляне на продукти от пазара, или на самите икономически оператори също следва да се вземат предвид при такава оценка. Такива намеси обаче сами по себе си следва да не създават презумпция за дефектност.
- (25) В интерес на избора на потребителите и за да се насърчават иновациите, съществуването или последващото пускане на пазара на по-добър продукт само по себе си следва да не води до заключението, че даден продукт е дефектен. Аналогично на това, доставянето на актуализации или модернизации на даден продукт само по себе си следва да не води до заключението, че някоя негова предходна версия е дефектна.
- (26) Защитата на потребителите налага всеки производител, участващ в производствения процес, да може да бъде подведен под отговорност, ако неговият продукт или доставеният от него компонент е дефектен. Когато производителят интегрира в продукта дефектен компонент от друг производител, увреденото лице следва да има възможност да потърси обезщетение за една и съща вреда или от производителя на продукта, или от производителя на компонента.
- (27) За да се гарантира, че увредените лица могат да предявят подлежащ на изпълнение иск за обезщетение в случаите, когато производителят е установен извън Съюза, следва да е възможно да бъдат подведени под отговорност вносителът на продукта и упълномощеният представител на производителя. Практическият опит от надзора на пазара показва, че веригите на доставки понякога включват нов вид икономически оператори, което означава, че те не се вписват лесно в традиционните вериги на доставки съгласно съществуващата правна уредба. По-специално такъв е случаят с доставчиците на услуги за обработка на поръчки, които изпълняват много от същите функции като вносителите, но невинаги отговарят на традиционното определение за вносител, предвидено в законодателството на Съюза. Като се има предвид ролята, която е отредена на доставчиците на услуги за обработка на поръчки в качеството им на икономически оператори в правната уредба на безопасността на продуктите и надзора на пазара, и по-специално в Регламент (ЕС) 2019/1020 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁶, следва да е възможно те да бъдат подвеждани под отговорност, но предвид субсидиарния характер на тази роля те следва да носят отговорност само ако няма установен в Съюза вносител или упълномощен представител. За да може отговорността да се насочва по ефективен начин към производителите, вносителите, упълномощените представители и доставчиците на услуги за обработка на поръчки, следва да е възможно дистрибуторите да

⁴⁶ Регламент (ЕС) 2019/1020 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно надзора на пазара и съответствието на продуктите и за изменение на Директива 2004/42/ЕО и регламенти (ЕО) № 765/2008 и (ЕС) № 305/2011 (ОВ L 169, 25.6.2019 г., стр. 1).

бъдат подвеждани под отговорност само ако не идентифицират бързо съответен икономически оператор, установен в Съюза.

- (28) Онлайн продажбите нарастват последователно и трайно, като създават нови модели на стопанска дейност и нови субекти на пазара, като например онлайн платформите. В [Регламент [.../...]] относно единния пазар на цифрови услуги (Законодателния акт за цифровите услуги)] и [Регламент [.../...]] относно общата безопасност на продуктите] се уреждат, наред с останалото, отговорността и отчетността на онлайн платформите по отношение на незаконно съдържание, включително продукти. Когато по отношение на дефектен продукт онлайн платформите изпълняват ролята на производител, вносител или дистрибутор, те следва да носят отговорност при същите условия, както тези икономически оператори. Когато онлайн платформите играят чисто посредническа роля в продажбата на продукти между търговците и потребителите, те попадат в обхвата на условното освобождаване от отговорност съгласно Законодателния акт за цифровите услуги. Законодателният акт за цифровите услуги обаче постановява, че онлайн платформите, които позволяват на потребителите да сключват договори от разстояние с търговци, не са освободени от отговорност съгласно законодателството за защита на потребителите, когато представят продукта или по друг начин правят възможна въпросната конкретна сделка по начин, който би накарал средния потребител да вярва, че продуктът се предоставя от самата онлайн платформа или от търговец, който действа под нейно ръководство или контрол. В съответствие с този принцип, когато онлайн платформите представят така продукта или по друг начин правят възможна конкретната сделка, съгласно настоящата директива следва да е възможно те да бъдат подвеждани под отговорност по същия начин, както дистрибуторите. Това означава, че те ще носят отговорност само когато представят така продукта или по друг начин правят възможна конкретната сделка и само ако онлайн платформата не идентифицира бързо съответен икономически оператор, установен в Съюза.
- (29) В условията на преход от линейна към кръгова икономика продуктите се проектират така, че да са по-трайни и да може да се използват многократно, да се поправят и да се модернизират. Съюзът също така насърчава иновативни и устойчиви начини на производство и потребление, които удължават функционалността на продуктите и компонентите, като възобновяване, подновяване и поправка⁴⁷. Освен това продуктите може да се модифицират чрез промени в софтуера, включително модернизации. Когато даден продукт се модифицира съществено извън контрола на първоначалния производител, той се счита за нов продукт и следва да е възможно лицето, направило съществената модификация, да носи отговорност като производител на модифицирания продукт, тъй като съгласно действащото законодателство на Съюза то отговаря за съответствието на продукта с изискванията за безопасност. Дали дадена модификация е съществена, се определя според критериите, установени в действащото съюзно и национално законодателство за безопасността на продуктите; съществени са например модификациите, които изменят първоначално замислените функции или засягат съответствието на продукта с

⁴⁷ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Нов план за действие относно кръговата икономика. За по-чиста и по-конкурентоспособна Европа“ (COM(2020) 98 final).

приложимите изисквания за безопасност. В интерес на справедливото разпределение на рисковете в кръговата икономика, икономическият оператор, който прави значителна модификация, следва да бъде освободен от отговорност, ако може да докаже, че вредата е свързана с част от продукта, която не е засегната от модификацията. Икономическите оператори, извършващи поправки или други операции, които не включват съществени модификации, следва да не носят отговорност съгласно настоящата директива.

- (30) С оглед на налагането върху икономическите оператори на отговорност, независимо от вината, и с оглед на постигането на справедливо разпределение на риска, увреденото лице, което предявява иск за обезщетение за вреда, причинена от дефектен продукт, следва да носи тежестта на доказване на вредата, на дефектността на продукта и на причинно-следствената връзка между двете. Увредените лица обаче често са в значително по-неизгодна позиция в сравнение с производителите, що се отнася до достъпа и разбирането на информацията за това как е произведен и как работи продуктът. Тази асиметрия на информацията може да подкопае справедливото разпределение на риска, особено в случаите, в които е налице техническа или научна сложност.
- (31) Поради това е нужно да се улесни достъпът на ищците до доказателства, които да се използват в съдебни производства, като заедно с това се гарантира, че този достъп е ограничен до това, което е необходимо и пропорционално, и че поверителната информация и търговските тайни се защитават. Тези доказателства следва да включват и документи, които трябва да бъдат създадени *ex novo* от ответника чрез събиране или класиране на наличната информация.
- (32) Що се отнася до търговските тайни по смисъла на Директива (ЕС) 2016/943 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁸, националните съдилища следва да бъдат оправомощени да предприемат конкретни мерки, за да гарантират поверителността на търговските тайни по време на производството и след него, като същевременно постигат справедлив и пропорционален баланс между интереса на притежателя на търговската тайна да я запази в тайна и интереса на увреденото лице. Това следва да включва поне мерки за ограничаване на достъпа до документи, съдържащи търговски тайни или предполагаеми търговски тайни, и на достъпа до съдебни заседания до ограничен брой хора или за разрешаване на достъп до редактирани документи или протоколи от съдебни заседания. При вземане на решение за подобни мерки националните съдилища следва да отчитат: i) необходимостта от гарантиране на правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес; ii) законните интереси на страните и когато е целесъобразно — на трети страни; и iii) всички потенциални вреди за която и да е от страните или, когато е целесъобразно, за трети страни, произтичащи в резултат на уважаването или отхвърлянето на тези мерки.
- (33) Необходимо е също така за ищеца да бъде облекчена тежестта на доказване, ако са изпълнени определени условия. Оборимите фактически презумпции са разпространен механизъм за облекчаване на трудностите за ищеца при доказването и дават възможност на съда да обоснове наличието на дефектност или на причинно-следствена връзка чрез наличието на друг факт, който е

⁴⁸ Директива (ЕС) 2016/943 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 г. относно защитата на неразкрити ноу-хау и търговска информация (търговски тайни) срещу тяхното незаконно придобиване, използване и разкриване (ОВ L 157, 15.6.2016 г., стр. 1).

доказан, като същевременно се спазят правата на ответника. За да се осигури стимул за съблюдаване на задължението за разкриване на информация, когато ответникът не изпълни това задължение, националните съдилища следва да изхождат от презумпция за дефектност на продукта. За защита на потребителите и обществеността от риск от вреди са приети много задължителни изисквания за безопасност, определени в законови и подзаконови актове. За да се засили тясната връзка между правилата относно безопасността на продуктите и правилата относно отговорността, неспазването на тези изисквания следва също да води до презумпция за дефектност. Това включва случаите, когато продуктът не е снабден със средство за записване на информация за неговата работа, както се изисква от законодателството на Съюза или националното законодателство. Същото следва да се прилага и в случай на очевидна неизправност (пример: стъклена бутилка, която експлодира при нормална употреба), тъй като е ненужно обременително да се изисква ищецът да докаже дефектност, когато обстоятелствата са такива, че нейното наличие е неоспоримо.

- (34) Националните съдилища следва също така да изхождат от презумпция за дефектност на продукта или за причинно-следствена връзка между вредата и дефектността, или и двете, когато въпреки че ответникът разкрива информация, за ищеца би било прекалено трудно — поради техническата или научната сложност на случая — да докаже дефектността, причинно-следствената връзка или и двете. В такива случаи изискването на доказателства би подкопало ефективността на правото на обезщетение. Ето защо, като се има предвид, че производителите разполагат с експертни познания и са по-добре информирани от увреденото лице, те следва да са тези, които трябва да оборят презумпцията. Националните съдилища следва да се произнасят по техническата или научната сложност във всеки отделен случай, като се съобразяват с разнообразни фактори. Тези фактори следва да включват сложното естество на продукта, например иновативно медицинско изделие; сложното естество на използваната технология, например машинно самообучение; сложното естество на информацията и данните, които трябва да анализира ищецът; сложното естество на причинно-следствената връзка, например връзка между фармацевтичен или хранителен продукт и появата на здравословен проблем, или връзка, за чието доказване би било необходимо ищецът да обясни вътрешното функциониране на система с изкуствен интелект. Националните съдилища следва да преценяват и прекомерните трудности във всеки отделен случай. Ищецът следва да представи аргументи, за да покаже, че среща прекомерни трудности, но от него следва да не се изискват доказателства за тези трудности. Така например при иск, отнасящ се до система с изкуствен интелект, за да може съдът да се произнесе, че са налице прекомерни трудности, от ищеца следва да не се изисква да обясни специфичните характеристики на системата с изкуствен интелект, нито как тези характеристики затрудняват установяването на причинно-следствена връзка. Ответникът следва да разполага с възможност да оспори наличието на прекомерни трудности.
- (35) С цел да се поддържа справедливо разпределение на риска и да се избягва обръщане на тежестта на доказване, за да може да се ползва от презумпцията, от ищеца въпреки всичко следва да се изисква да покаже въз основа на достатъчно значими доказателства, че когато трудностите му са свързани с доказването на дефектност, е вероятно продуктът да е дефектен, или когато трудностите му са свързани с доказването на причинно-следствена връзка, вероятна причина за вредата е дефектността на продукта.

- (36) В интерес на справедливото разпределение на риска икономическите оператори следва да бъдат освободени от отговорност, ако могат да докажат наличието на специфични оневиняващи ги обстоятелства. Те следва да не носят отговорност, когато могат да докажат, че различно от тях лице е причинило това продуктът да напусне производствения процес против тяхната воля или че самата причина за дефектността на продукта е съответствието със задължителни разпоредби.
- (37) За производителите моментът, в който продуктът напуска техния контрол, обикновено е моментът на пускане на пазара или на пускане в действие, докато за дистрибуторите такъв момент е моментът, в който те предоставят продукта на пазара. Поради това производителите следва да бъдат освободени от отговорност, ако могат да докажат, че е вероятно дефектността, причинила вредата, да не е съществувала, когато са пуснали продукта на пазара или когато са го пуснали в действие, или че тя се е появила след този момент. Тъй като обаче цифровите технологии дават възможност на производителите да упражняват контрол след момента на пускане на продукта на пазара или на пускането му в действие, производителите следва да продължат да носят отговорност за дефектност, която се появява след посочения момент като резултат от софтуер или свързани с него услуги под техен контрол, било под формата на модернизации или актуализации, или на машинно самообучение. Следва да се счита, че такива софтуер или свързани услуги се намират под контрола на производителя, когато те се доставят от производителя или когато производителят дава за тях разрешение или по друг начин влияе върху доставянето им от трета страна.
- (38) Възможността икономическите оператори да избягнат отговорност, като докажат, че дефектът се е появил, след като те са пуснали продукта на пазара или са го пуснали в действие, следва да бъде ограничена и когато дефектността на продукта се изразява в липса на софтуерните актуализации или модернизации, които са необходими за отстраняването на уязвими места по отношение на киберсигурността и за поддържането на безопасността на продукта. Такива уязвими места могат да засегнат продукта по такъв начин, че той да причини вреда по смисъла на настоящата директива. За да се вземат предвид отговорностите на производителите за безопасността на продуктите през целия им жизнен цикъл, които произтичат от законодателството на Съюза, като например Регламент (ЕС) 2017/745 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁹, производителите следва да носят отговорност и за вреди, възникнали поради това, че те не са доставили софтуерни актуализации или модернизации за сигурност, които са необходими за отстраняването на уязвими места в продукта, за да се отговори на променящите се рискове за киберсигурността. Тази отговорност следва да не се прилага, когато доставката или инсталирането на такъв софтуер е извън контрола на производителя, например когато собственикът на продукта не инсталира актуализация или модернизация, доставена с цел да се гарантира или да се поддържа равнището на безопасност на продукта.

⁴⁹ Регламент (ЕС) 2017/745 на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2017 г. за медицинските изделия, за изменение на Директива 2001/83/ЕО, Регламент (ЕО) № 178/2002 и Регламент (ЕО) № 1223/2009 и за отмяна на директиви 90/385/ЕИО и 93/42/ЕИО на Съвета (ОВ L 117, 5.5.2017 г., стр. 1).

- (39) В интерес на справедливото разпределение на рисковете производителите следва да бъдат освободени от отговорност и ако докажат, че докато продуктът е бил под контрола на производителя, състоянието на научните и техническите познания, определено чрез справка с най-напредналото равнище на достъпните обективни познания, а не с действителните познания на въпросния производител, е било такова, че наличието на дефектност не е могло да се открие.
- (40) Възможно е да възникнат ситуации, при които отговорност за една и съща вреда носят две или повече страни, по-специално когато в продукт, който причинява вреда, е интегриран дефектен компонент. В такъв случай увреденото лице следва да има възможност да потърси обезщетение както от производителя, който е интегрирал дефектния компонент в своя продукт, така и от производителя на самия дефектен компонент. За да се гарантира защитата на потребителите, в такива ситуации всички страни следва да носят солидарна отговорност.
- (41) Възможно е да възникнат ситуации, при които — наред с дефектността на продукта — за причината на претърпяната вреда са допринесли действията и бездействията на лица, различни от потенциално отговорния икономически оператор; такива са например случаите с трета страна, която се възползва от уязвимо място на даден продукт по отношение на киберсигурността. В интерес на защитата на потребителите, когато даден продукт е дефектен, например поради уязвимо място, което го прави по-малко безопасен, отколкото обществеността като цяло има право да очаква, отговорността на икономическия оператор следва да не се намалява в резултат на такива действия или бездействия. Отговорността на икономическия оператор обаче следва да може да се намали или да се отхвърли, когато самите увредени лица поради небрежност са допринесли за причината на вредата.
- (42) Ако би било възможно отговорността на икономическия оператор да бъде ограничена или изключена чрез договорни разпоредби, това би подкопало целта на защитата на потребителите. Поради това следва да не се разрешава въвеждането на дерогации с договорни разпоредби. Поради същата причина следва да не е възможно отговорността да се намалява или да се изключва чрез разпоредби на националното законодателство, например чрез определянето на финансови тавани за отговорността на икономическите оператори.
- (43) Като се има предвид, че с течение на времето продуктите остаряват, а успоредно с развитието на науката и технологиите се разработват по-високи стандарти за безопасност, не би било разумно производителите да носят отговорност за дефектността на своите продукти за неограничено време. Поради това отговорността следва да е обвързана с разумен срок, т.е. 10 години след пускането на пазара, без да се засягат исковете, по които съдебните производства не са приключили. За да се избегне неоснователното отказване на възможността за обезщетение, в случаите, в които съгласно медицинските доказателства симптомите на дадена телесна повреда се проявяват бавно, давностният срок следва да е 15 години.
- (44) Тъй като съществено модифицираните продукти са на практика нови продукти, когато даден продукт е бил съществено модифициран, например в резултат на възобновяване, при което продуктът се модифицира по начин, който може да

засегне неговото съответствие с приложимите изисквания за безопасност, давностният срок следва да започне да тече отново.

- (45) За да се улесни хармонизираното тълкуване на настоящата директива от националните съдилища, от държавите членки следва да се изисква да публикуват съответните съдебни решения относно отговорността за продукти.
- (46) Комисията следва да извърши оценка на настоящата директива. Съгласно точка 22 от Междунституционалното споразумение между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия за по-добро законотворчество⁵⁰ тази оценка следва да се извършва въз основа на петте критерия — ефикасност, ефективност, важност, съгласуваност и добавена стойност за ЕС, и следва да служи като база за оценки на въздействието на евентуални по-нататъшни мерки. От съображения за правна сигурност настоящата директива следва да не се прилага за продуктите, които са пуснати на пазара или са пуснати в действие на пазара на Съюза преди датата на нейното транспониране. Необходимо е да се предвидят преходни разпоредби, за да се гарантира продължаващата отговорност съгласно Директива 85/374/ЕИО за вреди, причинени от дефектни продукти, които са пуснати на пазара или са пуснати в действие преди посочената дата.
- (47) Доколкото целите на настоящата директива, а именно — да се гарантират функционирането на вътрешния пазар, ненарушаването на конкуренцията и високо равнище на защита на потребителите, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки поради общосъюзния характер на пазара на стоки, а поради хармонизиращия ефект на общи правила относно отговорността могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

Общи разпоредби

Член 1

Предмет

С настоящата директива се определят общи правила относно отговорността на икономическите оператори за претърпени от физически лица вреди, причинени от дефектни продукти.

⁵⁰ Междунституционално споразумение между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество (ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1).

Член 2

Обхват

1. Настоящата директива се прилага за продуктите, които са пуснати на пазара или са пуснати в действие след [До Службата за публикации: Моля, впишете датата, която е 12 месеца след влизането в сила].
2. Настоящата директива не се прилага за вреди, произтичащи от ядрени аварии, тъй като отговорността за такива вреди е обхваната от международни конвенции, ратифицирани от държавите членки.
3. Настоящата директива не засяга:
 - а) приложимостта на законодателството на Съюза относно защитата на личните данни, по-специално Регламент (ЕС) 2016/679, Директива 2002/58/ЕО и Директива (ЕС) 2016/680;
 - б) националните правила относно правото на взаимно пропорционално обезщетение или на регресен иск между двама или повече икономически оператори, които носят солидарна отговорност съгласно член 11, или в случай, когато вредата е причинена както от дефектен продукт, така и от действие или бездействие на трета страна, както е посочено в член 12;
 - в) каквито и да било права, които увреденото лице може да има съгласно националните правила относно договорната отговорност или относно извъндоговорната отговорност на основания, различни от дефектността на даден продукт, включително националните правила, чрез които се транспонира законодателството на Съюза, като например [Директивата относно отговорността във връзка с изкуствения интелект];
 - г) каквито и да било права, които увреденото лице може да има съгласно специален режим на отговорност, който е съществувал в националното законодателство към 30 юли 1985 г.

Член 3

Равнище на хармонизация

Държавите членки не могат да запазват, нито да въвеждат в националното си право разпоредби, отклоняващи се от предвидените в настоящата директива, включително повече или по-малко строги разпоредби, с които да осигурят различно равнище на защита на потребителите, освен ако в настоящата директива е предвидено друго.

Член 4

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- 1) „продукт“ означава всички движими вещи, дори когато са интегрирани в друга движима или недвижима вещ. „Продукт“ включва електроенергията, цифровите производствени файлове и софтуера;
- 2) „цифров производствен файл“ означава цифрова версия или цифров образец на движима вещ;

- 3) „компонент“ означава всеки артикул, независимо дали е материален, или нематериален, или всяка свързана услуга, които са интегрирани в продукт или са взаимно свързани с продукт от производителя на този продукт или под контрола на този производител;
- 4) „свързана услуга“ означава цифрова услуга, която е интегрирана в продукт или е взаимно свързана с продукт по такъв начин, че липсата ѝ би попречила на продукта да изпълнява една или повече от своите функции;
- 5) „контрол на производителя“ означава, че производителят на даден продукт разрешава: а) интегрирането, взаимосвързването или доставката от трета страна на компонент, включително софтуерни актуализации или модернизации, или б) модифицирането на продукта;
- 6) „вреда“ означава материалните загуби, произтичащи от:
 - а) смърт или телесна повреда, включително медицински призната вреда за психичното здраве;
 - б) повреда или унищожаване на имущество, с изключение на:
 - i) самия дефектен продукт;
 - ii) продукт, повреден от дефектен компонент на въпросния продукт;
 - iii) имущество, което се използва изключително за професионални нужди;
 - в) загуба или увреждане на данни, които не се използват изключително за професионални нужди;
- 7) „данни“ означава данни съгласно определението в член 2, точка 1 от Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета⁵¹;
- 8) „пускане на пазара“ означава предоставянето на продукта на пазара на Съюза за първи път;
- 9) „предоставяне на пазара“ означава всяка доставка на продукт за дистрибуция, потребление или използване на пазара на Съюза в процеса на търговска дейност, срещу заплащане или безплатно;
- 10) „пускане в действие“ означава първото използване на продукт в Съюза в процеса на търговска дейност, срещу заплащане или безплатно, при обстоятелства, при които продуктът не е пуснат на пазара преди първото си използване;
- 11) „производител“ означава всяко физическо или юридическо лице, което разработва или произвежда продукт или възлага проектирането или производството на продукт, или което предлага този продукт на пазара със своето име или търговска марка, или което разработва или произвежда продукт за своя собствена употреба;
- 12) „упълномощен представител“ означава всяко физическо или юридическо лице, установено в Съюза, което е упълномощено писмено от производител да действа от негово име във връзка с определени задачи;

⁵¹ Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г. относно европейска рамка за управление на данните и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (Акт за управление на данните) (ОВ L 152, 3.6.2022 г., стр. 1).

- 13) „вносител“ означава всяко физическо или юридическо лице, установено в Съюза, което пуска на пазара на Съюза продукт от трета държава;
- 14) „доставчик на услуги за обработка на поръчки“ означава всяко физическо или юридическо лице, което в процеса на търговска дейност предлага най-малко две от следните услуги: складиране, опаковане, адресиране и изпращане на продукт, без да притежава собственост върху продукта, с изключение на пощенските услуги съгласно определението в член 2, точка 1 от Директива 97/67/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁵², услугите за доставка на колетни пратки съгласно определението в член 2, точка 2 от Регламент (ЕС) 2018/644 на Европейския парламент и на Съвета⁵³ и всякакви други пощенски услуги или услуги за превоз на товари;
- (15) „дистрибутор“ означава всяко физическо или юридическо лице във веригата на доставка, различно от производителя или вносителя, което предоставя определен продукт на пазара;
- 16) „икономически оператор“ означава производител на продукт или компонент, доставчик на свързана услуга, упълномощен представител, вносител, доставчик на услуги за обработка на поръчки или дистрибутор;
- 17) „онлайн платформа“ означава онлайн платформа съгласно определението в член 2, буква з) от Регламент (ЕС) .../... на Европейския парламент и на Съвета относно единния пазар на цифрови услуги (Законодателен акт за цифровите услуги)⁺.

ГЛАВА II

Специфични разпоредби относно отговорността за дефектни продукти

Член 5

Право на обезщетение

1. Държавите членки са длъжни да гарантират, че всяко физическо лице, което е претърпяло вреда, причинена от дефектен продукт („увреденото лице“), има право на обезщетение в съответствие с разпоредбите, установени в настоящата директива.
2. Държавите членки са длъжни да гарантират, че искиове за обезщетение съгласно параграф 1 може да предяви също и:

⁵² Директива 97/67/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 1997 г. относно общите правила за развитието на вътрешния пазар на пощенските услуги в Общността и за подобряването на качеството на услугата (ОВ L 15, 21.1.1998 г., стр. 14).

⁵³ Регламент (ЕС) 2018/644 на Европейския парламент и на Съвета от 18 април 2018 г. относно услугите за трансгранична доставка на колетни пратки (ОВ L 112, 2.5.2018 г., стр. 19).

⁺ До Службата за публикации: Моля, впишете в текста номера на директивата, съдържащ се в документ PE-CONS 30/22 (2020/0361(COD)), и добавете номера, датата, заглавието и данните за публикацията в ОВ на посочената директива в бележката под линия.

- а) лице, което е наследило или е встъпило в правата на увреденото лице по силата на закон или договор; или
- б) лице, което действа от името на едно или повече увредени лица в съответствие със законодателството на Съюза или националното законодателство.

Член 6

Дефектност

1. Един продукт се счита за дефектен, когато не предоставя безопасността, която обществеността като цяло има право да очаква, като се вземат предвид всички обстоятелства, включително следното:
 - а) представянето на продукта, включително инструкциите за инсталиране, употреба и поддръжка;
 - б) разумно предвидимата правилна и неправилна употреба на продукта;
 - в) въздействието, което оказва върху продукта евентуалната му способност да продължи да се самообучава, след като е пуснат в употреба;
 - г) въздействието, което оказват върху продукта други продукти, за които може основателно да се очаква, че ще бъдат използвани заедно с него;
 - д) момента, в който продуктът е пуснат на пазара или е пуснат в действие, или — когато производителят запазва контрол върху продукта след този момент — момента, в който продуктът е напуснал контрола на производителя;
 - е) изискванията за безопасност на продукта, включително имащите отношение към безопасността изисквания за киберсигурност;
 - ж) всяка намеса на регулаторен орган или на икономически оператор, посочен в член 7, свързана с безопасността на продукта;
 - з) специфичните очаквания на крайните ползватели, за които е предназначен продуктът.
2. Един продукт не може да се счита за дефектен само заради това, че вече или впоследствие е пуснат на пазара или е пуснат в действие по-добър продукт, включително актуализации или модернизации на продукт.

Член 7

Икономически оператори, отговорни за дефектните продукти

1. Държавите членки са длъжни да гарантират, че производителят на дефектен продукт може да бъде подведен под отговорност за вреда, причинена от този продукт.

Държавите членки са длъжни да гарантират, че когато дефектността на продукта се дължи на дефектен компонент, за същата вреда може да бъде подведен под отговорност и производителят на дефектния компонент.
2. Държавите членки са длъжни да гарантират, че когато производителят на дефектен продукт е установен извън Съюза, за вреда, причинена от дефектния

продукт, може да бъдат подведени под отговорност вносителят на този продукт и упълномощеният представител на производителя.

3. Държавите членки са длъжни да гарантират, че когато производителят на дефектен продукт е установен извън Съюза и никой от икономическите оператори, посочени в параграф 2, не е установен в Съюза, за вреда, причинена от дефектния продукт, може да бъде подведен под отговорност доставчикът на услуги за обработка на поръчки.
4. За целите на параграф 1 всяко физическо или юридическо лице, което модифицира продукт, който вече е пуснат на пазара или вече е пуснат в действие, се счита за производител на продукта, ако съгласно съответните съюзни или национални правила относно безопасността на продуктите модификацията се счита за съществена и ако е извършена извън контрола на първоначалния производител.
5. Държавите членки са длъжни да гарантират, че когато производителят, посочен в параграф 1, не може да бъде идентифициран, или когато производителят е установен извън Съюза, а икономически оператор, посочен в параграф 2 или 3, не може да бъде идентифициран, под отговорност може да бъде подведен всеки дистрибутор на продукта, ако:
 - а) ищецът поиска от дистрибутора да идентифицира икономическия оператор или лицето, което е доставило продукта на дистрибутора; и
 - б) в срок от 1 месец от получаването на искането дистрибуторът не идентифицира икономическия оператор или лицето, което е доставило продукта на дистрибутора.
6. Параграф 5 се прилага и за всеки доставчик на онлайн платформа, която позволява на потребителите да сключват договори от разстояние с търговци и която не е производител, вносител или дистрибутор, ако са изпълнени условията на член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) .../... на Европейския парламент и на Съвета относно единния пазар на цифрови услуги (Законодателен акт за цифровите услуги)⁺.

Член 8

Разкриване на доказателства

1. Държавите членки са длъжни да гарантират, че националните съдилища са оправомощени — при искане на увредено лице, предявяващо иск за обезщетение за вреда, причинена от дефектен продукт („ищеца“), което е представило факти и доказателства, които са достатъчни, за да се обоснове правдоподобността на иска за обезщетение — да разпоредят на ответника да разкрие съответните доказателства, с които разполага.
2. Държавите членки са длъжни да гарантират, че националните съдилища ограничават разкриването на доказателства до това, което е необходимо и пропорционално за подкрепа на иска, посочен в параграф 1.

⁺ До Службата за публикации: Моля, впишете в текста номера на директивата, съдържащ се в документ PE-CONS 30/22 (2020/0361(COD)), и добавете номера, датата, заглавието и данните за публикацията в ОВ на посочената директива в бележката под линия.

3. Когато определят дали разкриването е пропорционално, националните съдилища вземат предвид законните интереси на всички страни, включително на засегнатите трети страни, по-специално във връзка със защитата на поверителната информация и търговските тайни по смисъла на член 2, точка 1 от Директива (ЕС) 2016/943.
4. Държавите членки са длъжни да гарантират, че когато на ответника е разпоредено да разкрие информация, която е търговска тайна или предполагаема търговска тайна, националните съдилища са оправомощени — при надлежно обосновано искане от страна или по своя собствена инициатива — да предприемат конкретни мерки, необходими за запазване на поверителността на тази информация, когато тя се използва или се посочва в съдебни производства.

Член 9

Тежест на доказване

1. Държавите членки са длъжни да гарантират, че от ищеца се изисква да докаже дефектността на продукта, претърпяната вреда и причинно-следствената връзка между дефектността и вредата.
2. Когато е изпълнено някое от долупосочените условия, се изхожда от презумпция за дефектност:
 - а) ответникът не е изпълнил предвиденото в член 8, параграф 1 задължение да разкрие съответните доказателства, с които разполага;
 - б) ищецът установява, че продуктът не отговаря на определените в законодателството на Съюза или в националното законодателство задължителни изисквания за безопасност, които са предназначени за защита срещу риска от настъпилата вреда; или
 - в) ищецът установява, че вредата е причинена от очевидна неизправност на продукта при нормална употреба или при обичайни обстоятелства.
3. Когато е установено, че продуктът е дефектен и причинената вреда е от вид, който принципно съответства на въпросния дефект, се изхожда от презумпция за причинно-следствена връзка между дефектността на продукта и вредата.
4. Когато национален съд прецени, че поради техническата или научната сложност ищецът среща прекомерни трудности при доказването на дефектността на продукта, на причинно-следствената връзка между дефектността и вредата, или и на двете, се изхожда от презумпция за дефектност на продукта, за причинно-следствена връзка между дефектността и вредата, или и за двете, ако ищецът е показал въз основа на достатъчно значими доказателства, че:
 - а) продуктът е допринесъл за вредата; и
 - б) е вероятно продуктът да е дефектен или че неговата дефектност е вероятна причина за вредата, или и двете.Ответникът има право да оспори наличието на прекомерни трудности или вероятността, посочена в първата алинея.
5. Ответникът има право да обори всяка от презумпциите, посочени в параграфи 2, 3 и 4.

Член 10

Освобождаване от отговорност

1. Икономически оператор, посочен в член 7, не носи отговорност за вреда, причинена от дефектен продукт, ако докаже което и да е от следните:
 - а) в случай на производител или вносител: че не е пуснал продукта на пазара или не е пуснал продукта в действие;
 - б) в случай на дистрибутор: че не е предоставил продукта на пазара;
 - в) че е вероятно дефектността, причинила вредата, да не е съществувала, когато продуктът е бил пуснат на пазара, пуснат в действие или — в случай на дистрибутор — предоставен на пазара, или че тази дефектност се е появила след този момент;
 - г) че дефектността се дължи на съответствието на продукта със задължителни разпоредби, издадени от публични органи;
 - д) в случай на производител: че обективното състояние на научните и техническите познания по времето, когато продуктът е бил пуснат на пазара, бил е пуснат в действие или е бил под контрола на производителя, не е било такова, че да може да се открие дефектността;
 - е) в случай на посочен в член 7, параграф 1, втора алинея производител на дефектен компонент: че дефектността на продукта се дължи на проектирането на продукта, в който е интегриран компонентът, или на инструкциите, дадени от производителя на продукта на производителя на компонента; или
 - ж) в случай на посочено в член 7, параграф 4 лице, което модифицира продукт: че дефектността, която е причинила вредата, е свързана с част от продукта, която не е засегната от модификацията.
2. Чрез дерогация от параграф 1, буква в) икономически оператор не може да бъде освободен от отговорност, ако дефектността на продукта се дължи на което и да е от следните, при условие че продуктът е под контрола на производителя:
 - а) свързана услуга;
 - б) софтуер, включително софтуерни актуализации или модернизации; или
 - в) липса на софтуерни актуализации или модернизации, които са необходими за поддържане на безопасността.

ГЛАВА III

Общи разпоредби относно отговорността

Член 11

Отговорност на повече от един оператор

Държавите членки са длъжни да гарантират, че когато съгласно настоящата директива отговорни за една и съща вреда са двама или повече оператори, те може да носят солидарна отговорност.

Член 12

Намаляване на отговорността

1. Държавите членки са длъжни да гарантират, че когато вредата е причинена както от дефектността на продукта, така и от действие или бездействие на трета страна, отговорността на даден икономически оператор не се намалява.
2. Отговорността на даден икономически оператор може да бъде намалена или отхвърлена, когато вредата е причинена както от дефектността на продукта, така и по вина на увреденото лице или лице, за което увреденото лице носи отговорност.

Член 13

Изключване или ограничаване на отговорността

Държавите членки са длъжни да гарантират, че отговорността на икономически оператор съгласно настоящата директива по отношение на увреденото лице не е ограничена или изключена чрез договорна разпоредба или чрез националното законодателство.

Член 14

Давностни срокове

1. Държавите членки са длъжни да гарантират, че за образуването на производство за предявяване на иск за вреда, попадаща в обхвата на настоящата директива, се прилага давностен срок от 3 години. Давностният срок започва да тече от датата, на която увреденото лице е узнало — или е основателно да се смята, че е узнало — за всички от следните елементи:
 - а) вредата;
 - б) дефектността;
 - в) идентичността на съответния икономически оператор, който може да бъде подведен под отговорност за вредата в съответствие с член 7.

Настоящата директива не засяга законите на държавите членки, които уреждат спирането или прекъсването на давностния срок, посочен в първата алинея.

2. Държавите членки са длъжни да гарантират, че правата, предоставени на увреденото лице съгласно настоящата директива, се погасяват с изтичането на давностен срок от 10 години, считано от датата, на която действителният дефектен продукт, причинил вредата, е бил пуснат на пазара, бил е пуснат в действие или е бил съществено модифициран, както е посочено в член 7, параграф 4, освен ако ищецът междувременно е образувал производство пред национален съд срещу икономически оператор, който може да бъде подведен под отговорност съгласно член 7.
3. Чрез изключение от параграф 2, когато увреденото лице не е могло да образува производство в срок от 10 години поради латентността на дадена телесна

повреда, правата, предоставени на увреденото лице съгласно настоящата директива, се погасяват с изтичането на давностен срок от 15 години.

ГЛАВА IV

Заклучителни разпоредби

Член 15

Прозрачност

1. Държавите членки публикуват в леснодостъпен електронен формат всички окончателни съдебни решения, постановени от техните национални съдилища във връзка с производства, образувани съгласно настоящата директива, както и всички останали окончателни съдебни решения относно отговорността за продукти. Публикуването се извършва без забавяне, след като пълното писмено решение бъде съобщено на страните.
2. Комисията може да създаде и да поддържа публично достъпна база данни на съдебните решения, посочени в параграф 1.

Член 16

Преглед

До [До Службата за публикации: Моля, впишете датата, която е 6 години след датата на влизане в сила на настоящата директива] и на всеки 5 години след това Комисията извършва преглед на прилагането на настоящата директива и представя доклад до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет.

Член 17

Отмяна и преходни разпоредби

1. Директива 85/374/ЕИО се отменя, считано от [До Службата за публикации: Моля, впишете датата, която е 12 месеца след датата на влизане в сила на настоящата директива]. Тя обаче продължава да се прилага по отношение на продуктите, които са пуснати на пазара или са пуснати в действие преди посочената дата.
2. Позоваванията на Директива 85/374/ЕИО се считат за позовавания на настоящата директива и се четат съгласно таблицата на съответствието, поместена в приложението към настоящата директива.

Член 18

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, до [До Службата за публикации: Моля, впишете датата, която е 12 месеца след влизането в сила на настоящата директива]. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 19

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 20

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател